

Το σχέδιο εξόντωσης ενός έθνους

Απρίλιος 1915. Τούρκοι στρατιώτες επιβλέπουν την πορεία προς τον θάνατο μιας ομάδας Αρμενίων. Οι μαζικοί εκτοπισμοί στις ερήμους του Νότου συνεχίστηκαν έως και τη συνθηκολόγηση της Τουρκίας, το 1918.

Απρίλιος 1915. Τούρκοι στρατιώτες επιβλέπουν την πορεία προς τον θάνατο μιας ομάδας Αρμενίων. Οι μαζικοί εκτοπισμοί στις ερήμους του Νότου συνεχίστηκαν έως και τη συνθηκολόγηση της Τουρκίας, το 1918.

«Οι χριστιανοί καίγονταν σαν τα ζωύφια». Ο τίτλος της ολοσέλιδης ανταπόκρισης, στις 10 Ιουλίου 1909, στην εικονογραφημένη βρετανική εφημερίδα *The Graphic* απέδιδε όσα είχαν συμβεί στα Αδανα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας λίγους μήνες νωρίτερα. Ο απεσταλμένος της εφημερίδας, J.L.C. Booth, περιέγραφε λεπτομερώς τις κινήσεις του μαινόμενου όχλου από πόρτα σε πόρτα και τη σφαγή χιλιάδων Αρμενίων της πόλης.

«Ομάδες αντρών έμπαιναν στα σπίτια, τα περιέλουζαν με κηροζίνη και άναβαν φωτιές. Οι περισσότεροι άνθρωποι καίγονταν ζωντανοί. Δεν μπορούσαν ούτε να διαφύγουν από τα φλεγόμενα κτίρια. Στις εξόδους τούς περίμεναν οπλισμένοι στρατιώτες που πυροβολούσαν όσους έβγαιναν. Αρκετοί πηδούσαν από τα μπαλκόνια και τα παράθυρα για να γλιτώσουν» γράφει ο ανταποκριτής. «Όσοι δεν σκοτώνονταν από την πτώση εκτελούνταν επί τόπου».

Δεν ήταν η πρώτη φορά που οι Αρμένιοι της Οθωμανικής Αυτοκρατο-

ρίας γίνονταν στόχος τέτοιων άγριων επιθέσεων. Είχαν προηγηθεί οι μαζικές σφαγές του 1894-1896, που διαπράχθηκαν με την ανοχή ή και την καθοδήγηση των τοπικών αρχών και σε πολλές περιπτώσεις είχαν την άδεια της κεντρικής εξουσίας, και μάλιστα του σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ Β΄. Στη σφαγή των Αδάνων στα 1909, σκοτώθηκαν με διάφορα μέσα 28.000-30.000 Αρμένιοι. Παρά τη μεγάλη τους έκταση, αυτά τα γεγονότα ωχριούν μπροστά στα θύματα της

Γενοκτονίας που ακολούθησε λίγα χρόνια αργότερα. Η έναρξη της Γενοκτονίας των Αρμενίων τοποθετείται συμβατικά στις 24 Απριλίου 1915, την ημέρα της σύλληψης και εξαφάνισης της πολιτικής και πνευματικής ηγεσίας της αρμενικής εθνότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Σύντομα οι διώξεις, οι δολοφονίες και οι μαζικοί εκτοπισμοί του αρμενικού πληθυσμού σε αφιλόξενες ερήμους του Νότου, απλώθηκαν σε ολόκληρη την οθωμανική επικράτεια και συνεχίστηκαν ως

τη συνθηκολόγηση των Τούρκων, το 1918. Συνολικά, οι νεκροί εκτιμάται ότι ξεπέρασαν το ένα εκατομμύριο.

«Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι ήταν οργανωμένο σχέδιο εθνοκάθαρσης. Παρά τις προσπάθειες της επίσημης τουρκικής ιστοριογραφίας (και μερικών Δυτικών συνηγόρων της), οι διαθέσιμες ιστορικές πηγές πιστοποιούν την προσπάθεια της νεοτουρκικής ηγεσίας να εξαφανίσει από την Αυτοκρατορία το αρμενικό στοιχείο» λέει στην «Κ» ο ομότιμος καθηγητής Νεότερης Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Χασιώτης, με αφορμή την 100ή επέτειο της Γενοκτονίας των Αρμενίων. Αυτόν τον μήνα πρόκειται να κυκλοφορήσει μονογραφία του για τις ελληνοαρμενικές σχέσεις από τα μέσα του 19ου αιώνα ως τις παραμονές της Γενοκτονίας. «Δεν είναι εύκολο να ασχοληθεί κάποιος με την αρμενική Γενοκτονία. Η φρικαλεότητα των απάνθρωπων πράξεων που τη συνόδεψαν "αρρωσταίνει" όποιον επιχειρήσει να τη μελετήσει» λέει.

Πορείες θανάτου μέσα από τις ερήμους

Οι Αρμένιοι ζούσαν απλωμένοι, χωρίς απόλυτη πλειοψηφία, σε περιοχές που καταλάμβαναν την καρδιά της ανατολικής Μικράς Ασίας (αυτό που ονομάζεται Δυτική Αρμενία σε αντιδιαστολή με την Ανατολική του Καυκάσου). «Οι αρμενικές εστίες ξεκινούσαν από τα περίχωρα της Τραπεζούντας και σε μια νοτινή γραμμή έφταναν ως